

DOI <https://doi.org/10.32782/3041-1297/2026-2-19>

О. С. Штепа, С. Л. Крук

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, м. Львів, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-9331-9981> – О. С. Штепа

<https://orcid.org/0000-0002-7453-1918> – С. Л. Крук

o.shtepa@ldubgd.edu.ua

ОСОБЛИВОСТІ СТРУКТУРНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ПСИХОЛОГІЧНИХ РЕСУРСІВ ОСІБ ІЗ ВИСОКИМ РІВНЕМ ВИРАЖЕНОСТІ РИС ТЕМНОЇ ТРІАДИ ОСОБИСТОСТІ

Анотація. Мета дослідження – емпірично визначити особливості структурної організації психологічних ресурсів в осіб із високим рівнем вираженості рис Темної тріади особистості. Методи: для емпіричного аналізу даних використано кластерний аналіз методом k-середніх, дискримінантний аналіз і багатофакторний аналіз (метод головних компонент). Для виявлення особливостей структурної організації психологічних ресурсів результати групи з високим рівнем вираженості рис Темної тріади результати цієї групи було якісно зіставлено з даними групи з низьким рівнем вираженості вказаних рис. Результати дослідження: установлено, що структурна організація психологічних ресурсів осіб із високим рівнем вираженості рис Темної тріади характеризується звуженим ресурсним ядром (із 43 психологічних ресурсів до її структури увійшло лише дев'ять, представлених інтерпретаційними, екзистенційними ресурсами та ресурсами – «силами характеру»). Нарцисизм утворює спільний фактор із ресурсами впевненості у собі та роботи над собою, це є фактор 1, що пояснює 20,6% дисперсії. Установлено, що психопатія є провідним показником розмежування осіб за рівнем вираженості рис Темної тріади, тоді як внутрішня неоднорідність групи з високим рівнем їх вираженості визначається переважно варіативністю нарцисизму. Висновки: установлено, що різні компоненти Темної тріади виконують різну роль у структурній організації психологічних ресурсів. Психопатія є провідним показником, що забезпечує розмежування осіб за рівнем вираженості рис Темної тріади особистості, тоді як внутрішня неоднорідність групи осіб із високим рівнем їх вираженості визначається насамперед варіативністю нарцисизму. Наукова новизна дослідження полягає в емпіричному описі особливостей структурної організації психологічних ресурсів осіб із високим рівнем вираженості рис Темної тріади особистості; виведено, що саме інтегрування нарцисизму до ресурсного ядра особистості змінює характер дії ресурсів-інструментів, передусім інтерпретаційних ресурсів впевненості у собі та роботи над собою, а сама наявність психологічних ресурсів не зумовлює гармонійного функціонування особистості.

Ключові слова: Темна тріада особистості, нарцисизм, психопатія, макіавеллізм, психологічні ресурси, структурна організація психологічних ресурсів, багатофакторний аналіз, кластерний аналіз.

О. S. Shtepa, S. L. Kruk

Lviv State University of Life Safety, Lviv, Ukraine

FEATURES OF THE STRUCTURAL ORGANIZATION OF PSYCHOLOGICAL RESOURCES OF PERSONS WITH A HIGH LEVEL OF EXPRESSION OF THE DARK TRIAD OF PERSONALITY

Abstract. The study aims to empirically determine the features of the structural organization of psychological resources in individuals with a high level of expression of the Dark Triad personality traits. Methods: for empirical data analysis, cluster analysis using the k-means method, discriminant analysis, and multifactor analysis (principal component method) were used. To identify the features of the structural organization of psychological resources, the results of the group with a high level of expression of Dark Triad traits were qualitatively compared with data of the group with a low level of expression of the specified traits. Research

results: it was established that the structural organization of psychological resources of individuals with a high level of expression of Dark Triad traits is characterized by a narrowed resource core (out of 43 psychological resources, only 9 were included in its structure, represented by interpretative, existential resources, and resources-«character strengths»). Narcissism forms a common factor with the resources of self-confidence and work on oneself; this is factor 1, which explains 20.6% of the variance. It was established that psychopathy is the leading indicator of the differentiation of individuals by the level of expression of Dark Triad traits, while the internal heterogeneity of the group with a high level of their expression is determined mainly by the variability of narcissism. Conclusions: It was established that different components of the Dark Triad play different roles in the structural organization of psychological resources. Psychopathy is a leading indicator that provides a distinction between individuals by the level of severity of the Dark Triad personality traits, while the internal heterogeneity of a group of individuals with a high level of their severity is determined primarily by the variability of narcissism. The scientific novelty of the study lies in the empirical description of the features of the structural organization of psychological resources of individuals with a high level of severity of the Dark Triad personality traits. It was concluded that it is the integration of narcissism into the resource core of the personality that changes the nature of the action of resource tools, primarily the interpretative resources of self-confidence and work on oneself, and the presence of psychological resources alone does not determine the harmonious functioning of the personality.

Key words: Dark Triad of personality, narcissism, psychopathy, Machiavellianism, psychological resources, structural organization of psychological resources, multifactor analysis, clusters analysis.

Постановка проблеми та її зв'язок із науковими і практичними завданнями. Науковий інтерес до Темної тріади особистості залишається актуальним через значний вплив макіавеллізму, нарцисизму та психопатії на особливості міжособистісної взаємодії, етику прийняття рішень і психологічне благополуччя особистості [1, с. 366]. У дослідженнях Д. Джоунса і Д. Полхуса [3, с. 30] та П. Муріс [4, с. 183] риси Темної тріади схарактеризовано так: макіавеллізм характеризується стратегічною маніпулятивністю, прагматизмом, емоційною холодністю та орієнтацією на досягнення власної вигоди; нарцисизм поєднує грандіозність, потребу у захопленні, високу самооцінку та прагнення підтримувати позитивний образ Я; психопатія найбільшою мірою пов'язана з імпульсивністю, низькою тривожністю, безсердечністю, дефіцитом почуття провини та асоціальною поведінкою. Водночас наявні результати досліджень [2, с. 201], у яких йдеться і про те, що компоненти Темної тріади не зводяться виключно до дезадаптивних проявів, а можуть забезпечувати досягнення індивідуально значущих цілей, ефективну самопрезентацію, соціальний вплив та успішність у конкурентному середовищі, а також отримання ресурсів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій із даної проблеми; виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття. Водночас у поле нашого зору не потрапили результати емпіричних досліджень щодо того, з якими саме психологічними ресурсами можуть бути пов'язані риси Темної тріади особистості. Зокрема, у дослідженні щодо ресурсів – «сил характеру» К. Петерсона та М. Селігмана [5, с. 605] йдеться щодо позитив-

них ресурсів особистості, що мимоволі наводить на припущення щодо можливості і «негативних» психологічних ресурсів. Також можна припустити доцільність розгляду певного типу психологічних ресурсів не як ресурсів-опор, а як ресурсів-інструментів, які як феномен не мають валентності. Уважаємо, що саме емпіричне дослідження психологічних ресурсів у осіб із високим рівнем вираженості рис Темної тріади особистості уможливує перевірку таких припущень.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета дослідження – емпірично визначити особливості структурної організації психологічних ресурсів в осіб із високим рівнем вираженості рис Темної тріади особистості.

Гіпотеза дослідження: структурна організація психологічних ресурсів осіб із високим рівнем вираженості рис Темної тріади особистості характеризується особливостями складу психологічних ресурсів.

Завдання дослідження:

1. Виокремити групу осіб із високим рівнем вираженості рис Темної тріади особистості на основі емпіричної класифікації.
2. Емпірично встановити особливості структурної організації психологічних ресурсів осіб із високим рівнем вираженості рис Темної тріади особистості.
3. Здійснити якісне зіставлення структурної організації психологічних ресурсів осіб із високим і низьким рівнями вираженості рис Темної тріади особистості.

Виклад основного матеріалу дослідження. У дослідженні взяли участь 180 осіб (48% жінок і 52% чоловіків) віком від 35 до 52 років ($M = 45$). Усі досліджувані мають вищу освіту, з них 20% –

дві вищі освіти. Професійна діяльність учасників охоплює наукову, викладацьку, підприємницьку та громадську діяльність, при цьому 95% із них поєднують дві або більше зазначених активностей. 84% досліджуваних перебувають у шлюбі; 41% мають досвід роботи на керівних посадах. Основним мотивом участі в дослідженні для 92% респондентів був інтерес до оцінювання вираженості у себе рис Темної тріади особистості.

В емпіричному дослідженні було застосовано такі психодіагностичні методики: коротка шкала рис Темної тріади особистості Д. Джонса та Д. Полхуса, опитувальник психологічної ресурсності особистості О. Штепи, тест-опитувальник «Екзистенційні ресурси особистості» І. В. Бринзи та О. Ю. Рязанцевої, анкета ресурсів – «сил характеру», розроблена на основі ідеї К. Петерсона і М. Селігмана.

Для дослідження структурної організації та особливостей оперування психологічними ресурсами осіб із високим рівнем вираженості рис Темної тріади особистості було застосовано методи математико-статистичного аналізу: дискримінантний, кластерний, багатофакторний аналіз. Математико-статистичний аналіз даних здійснено за допомогою програмного пакета STATISTICA.

Результати опитування усієї групи досліджуваних за опитувальником рис Темної тріади особистості показано на рис. 1. У осіб із високим рівнем вираженості рис Темної тріади відзначаються вищі значення показників макіавеллізму, нарцисизму, психопатії відносно осіб із низьким рівнем вираженості вказаних рис.

Із метою виокремлення групи осіб із високим рівнем вираженості рис Темної тріади особистості на основі емпіричної класифікації було проведено ієрархічний кластерний аналіз. Для кластеризації використовувалися показники Темної тріади осо-

бистості; як міру відстані застосовано евклідову відстань, а як метод об'єднання – метод одиничного зв'язку (Single Linkage). Аналіз дендрограми (Tree Diagram for 180 Cases) із урахуванням вираженого стрибка відстані на рівні 10–12 між етапами об'єднання дав змогу визначити трьохкластерне рішення як оптимальне.

Досліджуваних було розподілено на три групи (із низьким, середнім і високим рівнями вираженості рис Темної тріади особистості) відповідно до розподілу отриманих показників у досліджуваних вибірці. Для перевірки стійкості отриманої кластерної структури було проведено дискримінантний аналіз (табл. 1).

Результати класифікаційної матриці засвідчили достатню точність розподілу досліджуваних за виділеними групами: загальна точність класифікації становила 85,56%. Найвищий рівень правильної класифікації спостерігався у групі G1 (90,00%), дещо нижчі показники отримано для груп G2 (86,24%) та G3 (82,35%). Отримані результати підтверджують стійкість виділеної трьохкластерної структури. Відповідно до отриманих кластерних рішень, G1 було визначено як групу з низьким рівнем вираженості рис Темної тріади, G2 – із середнім рівнем, а G3 (n = 42) – із високим рівнем вираженості відповідних рис.

Для визначення внеску окремих показників Темної тріади у розмежування виділених груп було проведено покроковий дискримінантний аналіз (табл. 2). Отримана модель виявилася статистично значущою (Wilks' Lambda = 0,52; $F(6,350) = 22,53$; $p < 0,001$), що свідчить про достовірні відмінності між групами. До моделі увійшли три змінні («психопатія», «макіавеллізм», «нарцисизм»), кожна з яких зробила статистично значущий внесок у дискримінацію груп (табл. 2).

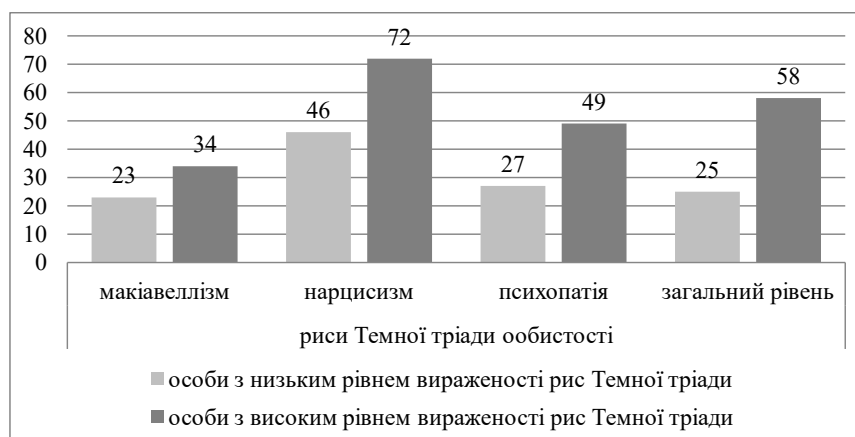

Рис. 1. Середні показники рис Темної тріади особистості в осіб із високим і низьким рівнями їх вираженості (середні бали за підгрупами)

Таблиця 1

Матриця класифікації досліджуваних за результатами дискримінантного аналізу (N=180)

Classification Matrix				
Rows: Observed classifications Columns: Predicted classifications				
	Percent - Correct	G_1:1 - p=,1111	G_2:2 - p=,60556	G_3:3 - p=,28333
G_1:1	90,00000	18	2	0
G_2:2	86,23853	3	94	12
G_3:3	82,35294	0	9	42
Total	85,55556	21	105	54

Таблиця 2

Результати дискримінантного аналізу показників Темної тріади особистості

Discriminant Function Analysis Summary						
Step 3, N of vars in model: 3; Grouping: Var5 (3 grps)						
Wilks' Lambda: ,52036 approx. F (6,350)=22,532 p<0,0000						
	Wilks' - Lambda	Partial - Lambda	F-remove - (2,175)	p-level	Toler.	1-Toler. - (R-Sqr.)
«Психопатія»	0,676403	0,769308	26,23851	0,000000	0,740054	0,259946
«Макіавеллізм»	0,554962	0,937655	5,81787	0,003579	0,787394	0,212606
«Нарцисизм»	0,547594	0,950272	4,57894	0,011526	0,664934	0,335066

Найбільшу дискримінаційну здатність мала змінна «психопатія» (F-remove = 26,24; $p < 0,001$), що вказує на її провідну роль у розмежуванні груп. Змінні «макіавеллізм» (F-remove = 5,82; $p = 0,0036$) та «нарцисизм» (F-remove = 4,58; $p = 0,0115$) також достовірно сприяли класифікації досліджуваних. Для подальшого дослідження було використано групу G3 ($n = 42$), яку визначено як групу осіб із високим рівнем вираженості рис Темної тріади особистості.

Із метою визначення типів поєднання рис Темної тріади особистості в межах групи з високим рівнем їх вираженості було засновано кластерний аналіз методом k-середніх із заданою кількістю кластерів ($k = 3$). Отриманий розподіл дав змогу виокремити три кластери, що відрізняються профілем вираженості макіавеллізму, нарцисизму та психопатії (рис. 2).

Кластеризацію здійснено за показниками макіавеллізму, нарцисизму, психопатії та загального показника Темної тріади. У результаті аналізу було виокремлено три кластери, що відрізняються профілем вираженості зазначених показників. Отримані результати свідчать про внутрішню неоднорідність групи осіб із високим рівнем вираженості рис Темної тріади особистості та наявність кількох варіантів поєднання її компонентів. Із графіка видно, що макіавеллізм практично не розділяє кластери – у всіх трьох він майже однаковий (близько 34–35 балів). Натомість основна кластеризація відбувається за рахунок нарцисизму, меншою мірою психопатії та, відповідно, інтегрального показника Темної тріади. Отже, основним показником диференціації виокремлених класте-

рів виступає насамперед рівень нарцисизму, тоді як психопатія забезпечує додаткове розмежування кластерів. Показники макіавеллізму в усіх трьох кластерах є практично однаковими, що свідчить про їх незначний внесок у кластеризацію досліджуваної групи.

Результати дискримінантного та кластерного аналізів відображають різні рівні організації досліджуваного феномена. Дискримінантний аналіз показав, що провідним чинником розмежування осіб із різним рівнем вираженості рис Темної тріади особистості є психопатія, тоді як макіавеллізм і нарцисизм виконують додаткову дискримінаційну функцію. Водночас кластерний аналіз, проведений лише в групі осіб із високим рівнем вираженості рис Темної тріади, засвідчив її внутрішню неоднорідність і дав змогу виокремити три профілі поєднання досліджуваних рис. При цьому найбільший внесок у внутрішню диференціацію групи забезпечував нарцисизм, тоді як психопатія виконувала додаткову диференціюючу функцію, а макіавеллізм залишався відносно стабільним у всіх кластерах. Отримані результати свідчать, що механізми міжгрупового розмежування осіб із різним рівнем вираженості рис Темної тріади та механізми внутрішньої диференціації групи з високим рівнем їх вираженості не є тотожними, що підтверджує неоднорідність цієї групи та доцільність подальшого аналізу особливостей структурної організації її психологічних ресурсів.

Із метою емпірично встановити особливості структурної організації психологічних ресурсів осіб із високим рівнем вираженості рис Темної

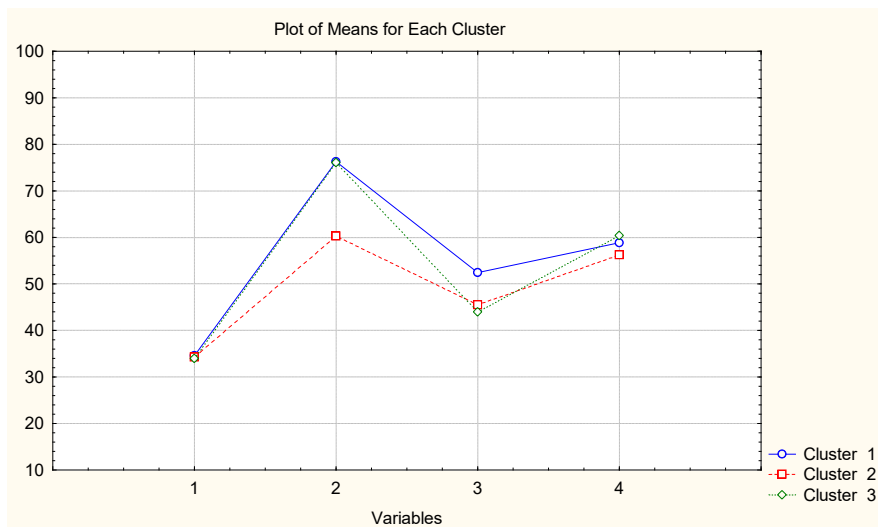

Рис. 2. Результати кластерного аналізу осіб із високим рівнем вираженості рис Темної тріади особистості

Примітка: 1 – маківеллізм, 2 – нарцисизм, 3 – психопатія, 4 – загальний рівень рис Темної тріади особистості (у групі з високим рівнем вираженості)

тріади особистості було застосовано багатофакторний аналіз. За результатами аналізу методом головних компонентів було отримано 11 компонентів, які сукупно пояснювали 98,05% загальної дисперсії. До загальної багатофакторної моделі увійшло 16 психологічних ресурсів.

Водночас з урахуванням аналізу факторних навантажень, критерію змістової інтерпретованості та структури компонентів було вибрано чотирифакторне рішення. Чотири виділені фактори сукупно пояснювали 60,95% загальної дисперсії, що свідчить про достатню інформативність отриманої факторної моделі.

Найбільший внесок у пояснення структури психологічних ресурсів зробив перший фактор (20,60% дисперсії). У табл. 4 представлено головні результати багатофакторного аналізу структури психологічних ресурсів осіб із високим рівнем вираженості рис Темної тріади особистості.

До інтерпретації були включені лише факторні навантаження, що перевищували 0,70. До фактору 1 увійшов один із трьох показників Темної тріади – нарцисизм, а також інтерпретаційні психологічні ресурси впевненості у собі і роботи над собою. За результатами факторного аналізу, саме нарцисизм демонструє найбільш тісні зв'язки з тими психологічними ресурсами, які визначають внутрішню організацію досліджуваної структури психологічних ресурсів.

Уміст факторів 2–4, на нашу думку, можна вважати таким, що доповнює головні дані фактору 1, а саме: у структурі психологічних ресурсів осіб із високим рівнем вираженості рис Темної тріади особистості «доступ» до ресурсів пов'язаний саме з нарцисизмом як прагненням самозвели-

чення. Імовірно, середній рівень ресурсу впевненості у собі характеризує відповідний рівень здатності довіряти собі і коригувати власні дії на основі набутого досвіду. Водночас високий рівень психологічного ресурсу роботи над собою може свідчити щодо активного та успішного застосування певних практик саморозвитку. До структури психологічних ресурсів осіб із високим рівнем вираженості рис Темної тріади особистості з 43-х ресурсів, що були включені до аналізу, входять усього дев'ять ресурсів, з яких три – інтерпретаційні, три – ресурси – «сили характеру», три екзистенційні ресурси.

Для виокремлення особливостей структури психологічних ресурсів осіб із високим рівнем вираженості рис Темної тріади особистості було здійснено якісне зіставлення з даними підгрупи досліджуваних із низьким рівнем вираженості вказаних рис. Зокрема, за результатами аналізу методом головних компонентів було одразу виділено чотири фактори, які сукупно пояснювали 99,13% загальної дисперсії. Найбільший внесок у пояснення структури психологічних ресурсів зробив перший фактор (45,48% дисперсії), другий пояснював 28,39%, третій – 14,72%, четвертий – 10,54%. До фактора 1, що пояснював понад 45% дисперсії, увійшли інтерпретаційні психологічні ресурси впевненості у собі, творчості, роботи над собою, самореалізації у професії, уміння оновлювати і вміщувати власні психологічні ресурси, екзистенційний ресурс прийняття, ресурси – «сили характеру»: розуміння мотивації інших, причетність до цінностей і цілей групи, неупередженість, лідерство (факторні навантаження показників були в діапазоні 0,70–0,96). До

Показники поясненої дисперсії факторної структури психологічних ресурсів осіб із високим рівнем вираженості рис Темної тріади особистості

Компонента	Власне значення	% поясненої дисперсії	Кумулятивний %
1	9,47586	20,59970	20,59970
2	6,72338	14,61604	35,21574
3	6,32472	13,74940	48,96514
4	5,51153	11,98158	60,94672

Результати багатфакторного аналізу структури психологічних ресурсів осіб із високим рівнем вираженості рис Темної тріади особистості (факторні навантаження $\geq 0,70$)

Змінна	Фактор 1	Фактор 2	Фактор 3	Фактор 4
Впевненість у собі (середній рівень) (інтерпретативний ресурс)	0,953			
Робота над собою (високий рівень) (інтерпретативний ресурс)	0,957			
Нарцисизм	0,932			
Позитивна установка щодо майбутнього (високий рівень) (ресурс-«сила характеру»)		0,919		
Здатність сприймати події, що відбуваються з іронією і чуттям гумору (високий рівень) («ресурс – «сила характеру»)		0,886		
Допомога іншим (високий рівень) (інтерпретативний ресурс)			0,809	
Віра (середній рівень здатності покладатись, як на вищі цінності, так і на власні сили, можливості і здібності) (екзистенційний ресурс)			0,874	
Причетність до цінностей групи («ресурс – «сила характеру» (високий рівень прагнення досягати результату спільними зусиллями)			0,765	
Милосердя (середній рівень здатності до емпатії, а також стійкості самоідентичності, водночас відчутне чуття відчуженості і внутрішньої спустошеності)				0,882
Свобода (середній рівень здатності робити усвідомлюваний вибір і нести відповідальність за його наслідки, моральних обмежень, а також рівень чуття самоцінності)				0,740

фактора 2 увійшли екзистенційний ресурс милосердя, ресурси – «сили характеру», інтерес до навколишнього, хоробрість, чуйність, бажання турбуватись про інших, здатність вибачати, чуття прекрасного, позитивна установка щодо майбутнього, чуття осмисленості життя (факторні навантаження в діапазоні 0,75–0,99). До фактора 3 увійшли показники Темної тріади особистості: макіавеллізм, нарцисизм, психопатія, ресурси – «сили характеру», такі як наполегливість і самоконтроль (ці показники мали позитивні факторні навантаження в діапазоні (0,78–0,97)); також до другого фактора увійшли показники з від'ємними навантаженнями (-0,75 – -0,94), що свідчить про їх обернений зв'язок із фактором, тобто з феноменом Темної тріади: екзистенційний ресурс віри, ресурси – «сили характеру», гнучкість мислення, чуття перспективності й уважності до широкого контексту подій, вдячність. До фактора 4 увійшли такі показники, що характеризувалися позитивними факторними навантаженнями (0,77–0,95), інтерпретаційні ресурси допомоги іншим, любові, віри у добро, відповідальності, екзистенційний ресурс свободи.

До структури психологічних ресурсів осіб із низьким рівнем вираженості рис Темної тріади особистості із 43 психологічних ресурсів, включених до аналізу, увійшло 30 ресурсів, серед яких – 9 інтерпретаційних, 17 ресурсів – «сил характеру» та 4 екзистенційні ресурси. При цьому показники Темної тріади (макіавеллізм, нарцисизм і психопатія) сформували окремий фактор разом із двома ресурсами – «силами характеру».

Висновки і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Емпірично встановлено, що структурна організація психологічних ресурсів осіб із високим рівнем вираженості рис Темної тріади особистості характеризується значною розпорошеністю на 11 факторів, які насичені 16-ма психологічними ресурсами та незначним за вмістом мілким ресурсним ядром, яке містить із 43-х аналізованих психологічних ресурсів лише 9, зокрема ресурси впевненості у собі, роботи над собою та допомоги іншим, ресурси – «сили характеру» позитивної установки щодо майбутнього, здатності сприймати події з іронією та чуттям гумору, причетності до цінностей групи, а також екзистенційні ресурси віри, милосердя та свободи.

Отримана конфігурація психологічних ресурсів свідчить, що в осіб із високим рівнем вираженості рис Темної тріади ресурсне ядро формується навколо нарцисизму та пов'язаних із ним інтерпретаційних ресурсів впевненості у собі й роботи над собою. Така структура відображає орієнтацію насамперед на підтримання позитивного образу себе і збереження власної ефектної самопрезентації. Важливо, що нарцисизмом викривлюється здатність людини довіряти собі, власному життєвому досвіду, уміння покладатися на себе у прийнятті рішень, ускладнюються саморефлексія і, відповідно, можливості та напрям самозміни.

Водночас високий рівень таких ресурсів – «сил характеру», як позитивна установка щодо майбутнього, здатність сприймати події з гумором та іронією, у контексті високого рівня вираженості рис Темної тріади характеризує схильність до цинічного способу утвердження цінностей. Наявний тандем ресурсів допомоги іншим і причетності до цінностей групи характеризує групоцентричний тип соціальної спрямованості. Рівень екзистенційних ресурсів є середнім, тож чуття опори на власні сили, здатності витримувати відповідальність за власні вчинки є невисоким, а невисокий рівень відчуття самоцінності у поєднанні з відчуттям внутрішньої спустошеності може створювати ризики внутрішніх конфліктів і схильності до відчаю.

Установлено, що різні компоненти Темної тріади виконують різну роль у структурній організації психологічних ресурсів. Психопатія є провідним показником, що забезпечує розмежування осіб за рівнем вираженості рис Темної тріади особистості, тоді як внутрішня неоднорідність групи осіб із високим рівнем їх вираженості визначається насамперед варіативністю нарцисизму. Водночас саме нарцисизм інтегрується до провідного факторного ядра психологічних ресурсів, утворюючи спільний латентний фактор із ресурсами впевненості у собі та роботи над собою, тоді як макіавеллізм і психопатія не виявили безпосередніх структурних зв'язків із психологічними ресурсами.

Якісне зіставлення з підгрупою осіб із низьким рівнем вираженості рис Темної тріади особистості засвідчило принципові відмінності у структурній організації психологічних ресурсів. Якщо у підгрупі з низьким рівнем вираженості рис Темної тріади до факторної структури увійшло 30 психологічних ресурсів, що утворювали розгалужену систему інтерпретаційних, екзистенційних ресурсів і ресурсів – «сил характеру», а показники макіавеллізму, нарцисизму та психопатії формували окремий фактор і не були інтегровані до основної

структури психологічних ресурсів, то у підгрупі з високим рівнем вираженості рис Темної тріади структура психологічних ресурсів є значно компактнішою та вибірковішою, а нарцисизм входить до провідного факторного ядра, утворюючи спільний латентний фактор із ресурсами впевненості у собі та роботи над собою. На відміну від осіб із низьким рівнем вираженості рис Темної тріади в осіб із високим рівнем вираженості рис Темної тріади нарцисизм стає складником провідного факторного ядра психологічних ресурсів. Це свідчить про якісну перебудову структурної організації психологічних ресурсів, за якої один із компонентів Темної тріади інтегрується до системи ресурсів, пов'язаних із самоприйняттям і саморозвитком.

Результати емпіричного дослідження показали, що сама наявність психологічних ресурсів не зумовлює гармонійного функціонування особистості, а такий тип психологічних ресурсів, як ресурси-інструменти (зокрема, інтерпретаційні ресурси і ресурси – «сили характеру»), характеризуються не лише позитивною конотацією. У майбутньому ми маємо намір взяти до уваги аналіз механізмів актуалізації психологічних ресурсів особистості.

Використання штучного інтелекту. Під час підготовки статті інструменти штучного інтелекту використовувалися виключно для мовного редагування, перевірки граматики, перекладу або інших допоміжних завдань, без використання згенерованих ними об'єктів як результатів академічної діяльності.

Список літератури:

1. Aghababaei N., Błachnio A. Well-being and the Dark Triad. *Personality and Individual Differences*. 2015. Vol. 86. P. 365–368. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.paid.2015.06.043>
2. Jones D. N., Paulhus D. L. Introducing the Short Dark Triad (SD3): A brief measure of dark personality traits. *Assessment*. 2014. Vol. 21, No. 1. P. 28–41. DOI: <https://doi.org/10.1177/1073191113514105>
3. Muris P., Merckelbach H., Otgaar H., Meijer E. The malevolent side of human nature: A meta-analysis and critical review of the literature on the Dark Triad (narcissism, Machiavellianism, and psychopathy). *Perspectives on Psychological Science*. 2017. Vol. 12, No. 2. P. 183–204. DOI: <https://doi.org/10.1177/1745691616666070>
4. Furnham A., Richards S. C., Paulhus D. L. The Dark Triad of personality: A 10 year review. *Social and Personality Psychology Compass*. 2013. Vol. 7, No. 3. P. 199–216. DOI: <https://doi.org/10.1111/spc3.12018>
5. Park N., Peterson C., Seligman M. E. P. Strengths of character and well-being. *Journal of Social and*

References:

1. Aghababaei, N., & Błachnio, A. (2015). Well-being and the Dark Triad. *Personality and Individual Differences*, 86, 365–368. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2015.06.043>
2. Jones, D. N., & Paulhus, D. L. (2014). Introducing the Short Dark Triad (SD3): A brief measure of dark personality traits. *Assessment*, 21(1), 28–41. <https://doi.org/10.1177/1073191113514105>
3. Muris, P., Merckelbach, H., Otgaar, H., & Meijer, E. (2017). The malevolent side of human nature: A

meta-analysis and critical review of the literature on the Dark Triad (narcissism, Machiavellianism, and psychopathy). *Perspectives on Psychological Science*, 12(2), 183–204. <https://doi.org/10.1177/17456916166666070>

4. Furnham, A., Richards, S. C., & Paulhus, D. L. (2013). The Dark Triad of personality: A 10 year review. *Social and Personality Psychology Compass*, 7(3), 199–216. <https://doi.org/10.1111/spc3.12018>

5. Park, N., Peterson, C., & Seligman, M. E. P. (2004). Strengths of character and well-being. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 23(5), 603–619. <https://doi.org/10.1521/JSCP.23.5.603.50748>

© О. С. Штепа, С. Л. Крук

Науково-методична стаття

Дата першого надходження статті до видання: 29.07.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 01.09.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 26.10.2026